

„Stajere“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krona, za pol in četrt leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računari naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopišje številka 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno znižuje.

Štev. 11.

V Ptuj v nedeljo dne 17. marca 1907.

VIII. letnik.

Pripravljajmo se!

Splošna in ednaka volilna pravica je pač mejni kamen v zgodovini avstrijskih narodov. Volilna pravica in z njo politična moč je bila doslej predpravica posameznih oseb in stanov, — vslej pa smo v politični javnosti vsi ednaki. Ravno zato ni mogoče, preprokavati o izidu teh prvih volitev na podlagi splošnosti in ednakosti pravice. Kajti tisočih novih, nepoznatih, neizurjenih in nezanesljivih volilcev stopajo na dan.

Boj je že začel na celi črti. In tudi naprednjaki ne smemo rok križom držati. Pripravljajmo se! Pripravljaj se vsaokoli! Sramota za naše pokrajine, ko bi jih izročili brez boja politiki kaplanov in prvaskih doktorjev! In ako imamo v nekaterih okrajih še tako malo upanja, da prodre naš kandidat, — delati bomo in volili ga bomo vsaj v znamenje, da nismo zadovoljni z dosežanjo politiko straniščnih napisov in duhovniških plač.

Pripravljajmo se! Izorno nam služi v tej borbi nova postava o volilnem varstvu. Naglašamo potrebo, poznati to postavo! Kdor sili človeka z obljubami, grožnjami, z nasiljem ali denarjem, da bi volil v gotovem zmislu in gotovega kandidata, ta zapade po novi postavi. Brez usmiljenja bomo zasledovali klerikalne hujskače, ki že danes vplivajo na volilce z denarjem in z grožnjami! Prijatelji naj nam vsak slučaj prestopka te nove postavice takoj naznajo. Tudi župniki nimajo pravice, kadar razdeljuje spovedne listke ali kadar koli sploh, prezirati nove postavice. In ako že ne moremo zabraniti političnih govorov raz prižnice, zabraniti hočemo vsaj to, da se bi duhovni naravnost rogali novi postavi...

Pripravljajmo se! Nikdo ne zamudi, vpregledati volilno listo, je-li tudi njegovo ime vpisano. Nikdo ne zamudi v potrebi reklamirati! Nikdo se ne zanese na koga! Kajti te volitve bodo hujše kakor so bile kedaj!

Pripravljajmo se! Naši zaupniki naj storijo v vsaki občini svojo dolžnost. Neumorno delo edino nas more pripeljati do zmage. In naša zmaga bode zmaga ljudske volje, zmaga tistih izkoriščanih mož, ki so vrgli od sebe klerikalno jerobstvo, ki hočejo svoji deci boljšo bodočnost pridobiti! Na delo!

Politični pregled.

Deželno gospodarstvo na Štajerskem označijo dobro sledeče številke:

Leto	Potrebščine	Pokritje	Primanjkljaj	Doklade
1897	16,645.000	10,257.000	6,387.000	39%
1900	18.174.000	9.567.000	8.606.000	44-50%
1904	24.371.000	13.995.000	10.376.000	50-56%
1907	28.126.000	15.489.000	12.636.000	

Letos je narasla potrebščina proti l. 1907 za 11,480.000, pokritje pa le za 5,231.000; torej je moral narasti primanjkljaj za čez 6 milijonov. Narasli so zlasti izdatki za kmetijstvo (1.178.000), za šolstvo (2,879.000) itd.

lz štajerskega deželnega zbora. Seja dne 7. t. m.: Poslanec Stiger je utemeljeval svoj predlog, naj se vpelje na Štajerskem nasade tobaka. Veliko je krajev na Štajerskem, kjer se trsnici nasadi več ne izplačajo. Poljedelsko prebivalstvo postaja vedno bolj siromašno, zlasti ker ne prenese nasad žitja nikakoršnega dobička. Kmetiji treba dati nove dohodke in zato naj deželni odbor pri vladi vse stori, da se upelje tobačne nasade na Štajerskem. Stigerjev predlog se je izročil odseku za deželno kulturo. — Posl. Jedlacher je predlagal ustanovitev ubožnice po švicarskem vzorcu v okraju Murav. Take ubožnice so vezane s poljedelskim podjetjem tako da znaša izdatek za osebo le 49 h. Tudi ta predlog se je oddal osea. Poslanci so stavili potem še razna vprašanja. — Seja 9. marca: V imenu občinskega odseka je poročal dr. Jurtela o postavnem načrtu, po katerem naj se eprosti v Mariboru zidane zgradbe od plačila občinskih doklad na hišno-cinžni davek. Potem so se stavili še razni predlogi. — Vsled pomanjkanja prostora ne moremo danes poročati o nadaljnih sejah zbora. Omenimo le, da so napadli poslanci Schacherl in tovariši župana Orniga, da jim je pa ta temeljito odgovoril. S tem bode enkrat za vselej konec umazanih očitanj, ki jih prežvekavajo prvaski listi za socialistom.

Krvava Rusija. Ko je vlada razpustila „gosudarstvenaja duma“ (rusko državno zbornico), mislila je pač, da bode z nasiljem doseglja, da voli ljudstvo le vladi ponižne poslance. Ali zdaj dokončane volitve niso prinesli krvavi vladi to veselje. List „Novoja Vremje“ piše, da je voljenih 489 poslancev. Od teh ne pripada nobeni stranki 10 poslancev; monarhistov je 66, okto-ristov 26, zmernih desničarjev 43, poljskih narodnjakov 31, naprednjakov 31, demokratičnih reformatorjev 3, t. z. „kadetov“ 82, levice 82, delavne skupine 29, ljudskih socialcev 4, socialnih revolucionarjev 18 in socialnih demokratov 55. — Več kot tretji del izvoljenih poslancev je bilo že v ječi ali pa sploh skušilo zatiranje vlade. Velika večina je torej vladi nasprotna in to dokazuje, da mora biti bodočnost kakor je sedanjost, namreč: krvavi boj! — Kaksen je ta boj na Ruskem, dokazujejo sledeče številke. Od 30. prosinca do 5. svečana je bilo obehšenih 17 oseb, skupno v dobi tega ruskega punta že 716 oseb. Ubityh je bilo v teh 6 dneih: 2 policaja, 1 policijski podčastnik, 1 kvartir-mojster, 1 fabriški direktor, 1 posestnik hotela, 1 tajni policaj, 1 vodja pristana in 10 drugih oseb, skupaj torej 19 mož. Ranjenih je bilo 14 mož. Zaprlo se je iz političnih vzrokov v Petersburgu 127, v Movskvi 74, v Rigi 40, v Katarinaslavu 10, v Lodzu 23, v Ivanovem 5, v Odesi 12, v Kovnu 3, v Varšavi 4, v Ribinsku 3, v Katarinaburgu 2, v Vjaski 1, v Marinski-Posadu 1, skupaj torej 312 oseb. V Petersburgu so zaprli 3 tiskarne. V Kovnu so zaprli 1 tiskarno, v Ribinsku orodje, v Petersburgu 2 peklenska stroja, prepovedane spise (5000) itd. Res, car mora imei veselje nad „svojimi“ državljani!

kdo laže? Da si ne boš glave belil, bom ti jaz povedal da „Fihpos“ laže. V svoji številki 4. piše da je v Cirkovcah umrl bivši učitelj Franc Staršina, ali pri nas v Cirkovcih še vsi učitelji živijo in se prav dobro počutijo. Nadalje piše, da isto noč ko je imenovani umrl, se je v par korakih oddaljani krčmi divljalo in plesalo do ranega jutra kar pa spet ni res, ker kmalu po polnoči ni bilo duha ne sluha o muziki. Nadalje oponaša županu-krčmarju, da bi si tudi on kaj zaslužil da je tudi isti večer si najel muziko, kar je pa tudi velika laž, ker župan krčmar ni prijatelj muzike, zatorej si on še ni nikoli najemal nikake muzike. Kar se tiče o kakem zaslužku, bi se pač bolje dotikalo onega dopisnika, ki je te laži natvezil „Fihposu“, ker malo iti, malo moliti, malo poskropiti ter malo zape-e-e-ti, potem pa 50. 60. 70. ali pa 80. goldinarjev v žep vtakniti, mislim da to je pač lepi zaslužek, ne pa krčmarjev, ki mora vino drago plačati potem pa krajcarje vkup iskati! Dragi „Stajerc“, pri velikonočnem izpraševanju si kaj pretrpel, in ti povem ko bi bil kateri povedal, da je tvoj naročnik, bi bil gotovo romal brez listeka domov. Cirkovljani volitve se bližajo, volite take poslance in s takimi ljudmi, kateri Vas ljubijo, ne pa ki Vas po svojih časnih obrekujejo in vlačijo in Vas samo o času volitev poznajo. Gospodu županu-krčmarju pa kličemo, naj se „Gospodarju“ zahvali za nesramno obrekovanje in naj voli z naprednjaki, ne pa s takimi, ki se mu samo v času volitev ližejo in dobrikajo. Ja da nekaj ne pozabim! V sobi našega gosp. kaplana je nastal dne 21. p. m. požar ki je uničil nekaj starih hlač in nekaj papirja ker so sosedje drugo rešili. In čujte; kaplan je najprvo rešil Viteza, pa ne da bi si kdo mislil da je ta Vitez kak grof ali kaka visoka glava, namreč to je pes, ki mu je ime Vitez. Hudumušni ljudje pravijo, da je ogenj zanetil pes, ker je s taco drgnil ob tla da so začele iskre letet, kar pa brzokone ni res.

Opazovalec.

Sv. Anton pri Rajhenburgu. „Kmečka zveza“ kliče katoliške kmete. Le vkup, le vkup, uboga gmajna, gre se za farovski, — pardon, — ne, ne, za „vašo“ korist. Pretečeno nedeljo bil je shod pri Pahletu; sklicali so ga seveda „zaupniki kmečke zveze“. Kdo kaj to je, si ga sam vrag vedi. Že po prvi maši v nedeljo so „babuce“ začele svoje glavice vkup tišati in ngibati zdaj to, zdaj ono; poslanec bo pridigoval itd. Tudi meni se ni ljubilo takoj po prvi maši odriniti jo v naše snežene mrzle hribe, kako sem se odločil, da počakam na „kmečko zvezo“ — napovedan je bil za ta dan shod pri Pahletu ob 3. uri popoldne. Bil sem že ob 10. uri predp. pri vlaknu, nadajoč se da pride „poslanec“ Benkovič, da gre prvo svojo zmožnost v cerkev pokazati, potem na mastno kosilo k fajmostru, kateri ga pouči, kako mora na shodu govoriti. — Ali poslanca ni blo! Še bolj me je zdaj zanimalo, kdo so ti zaupniki „kmečke“ zveze? Čakal sem torej na shod. Nekaj pred 3. uro zrušijo se čez trg proti g. Pahletu: „Tinče“, fajmošter in kaplan Tratinjak. Jaz pa seveda pohlevno za njimi. Ura je bila tri in „hop“ čez „klop“, že je držal kaplan Tratinjak k višku

Dopisi.

Cirkovce na drav. Polju. Dragi „Stajerc“,

udi, d
0000
e joku
skal j
ojilni
ve kan
čas
up, tu
a nan
kolo n
dni ka
si tak
valec.
n „Sta
svečan
dnjaku
že tu
da k
kroj o
tedni
oscha
s. Pos
aže kl
i sraje
a roba
ali: tak
vraštr
a imat
d na
bode
hodi n
lo izp
lnjaki.
notar
nem n
edništr
blagon
slah“
t slede
c in h
ov. km
sem j
da se
da se
n ni r
a je, e
ča šm
tot sol
zakoni
jeno pl
nc, c. k
es, pa
paglav
klatil
„Ni m
drevu j
nedel“
zar. Sio
na ta p
tar!
večana
ca Lebe
i njego
klerikal
n napre
i hiši
ga ovob
leč sme
rimi bes
i bil sv
loveče
dragi „S
ev in tu
orej si
anko og
jih star
i po še
olski sl
šolskih
„i, i,
i zapust
ice, kjer
t; nosil
alene, n
bijo s te
za njih
i nihče
ko je b
andščan

Iz Vrbske okolice. Ljubi „Štajerc“! Nisem več mlad, znam samo slovensko čitati, bil sem čez 16 let naročnik „Mira“ in sem mu verjel vse, kar je prinesel. Sicer so mi pravili nekateri Vrbljani, da ni resnično, kar stoji v „Miru“. Ali jaz sem tekel k fajmostru in glej, — fajmošter mi je rekel, da je Mir edini list, ki dela za Boga, domovino in naš denarni žakelj, pardon! — in našo vero. „Štajerc“ je seveda najhujši in najnevarnejši list, — tako mi je pravil fajmošter. Rekel je, da je „Štajerc“ nevaren, kajti ta „giftna krota“ razkrinka nevsmiljeno vse farške lumparije. Fajmostru se je gotovo pamet ostavila. Ali res je, da je to dejal! Jaz zato nisem mogel razumeti, zakaj je župnik govoril o farških lumparijah in denarnemu žaklju. Hotel je na vsak način resnico povedati in ko jo je povedal, se je spomnil, da prvaški duhovnik resnice sploh govoriti ne sme. Par dni pozneje mi je prinesel sosed „Štajerca“. In glej, našel sem v tem „Štajercu“ veliko lumparij, ali našel sem le resnico. Odslej verujem le duhovnikom starega kopita, ki se ne vtikajo v politiko, in zato ne morem slišati več pridige hujskačev v duhovski suknji. Rajne ne grem v cerkev, kakor da bi poslušal raz lece psovke čez politične nasprotnike... Res, eden od drugega živimo, Nemec od Slovencev, Slovencev pa od Nemca, — zato pa je vse prvaško-farško hujskanje gola sleparija. Dragi „Štajerc“, pisal sem ti to pismo, da izvedo ljudje, da postaja tudi pri nas — svetloba.

Tvoj najmlajši naročnik.
Radiše. Koroško. Dobili smo v sredo 6. t. m. novega župnika Janeza Kegelnika, ker je bila naša fara že od jeseni brez dušnega pastirja. Upamo, da bo se novi župnik obnašal kakor prejšnji velečastiti gosp. Čeh, kateri je bil pri nas skoz 5 let in ni se brigal za politiko, čeravno se je dr. Merda potrudil, da bi se župnik vtikal v politiko. Čestitamo farbanom v Galiciji k takemu plemenitemu duhovnu. Novemu gosp. župniku pa svetujemo, da posnemajo njih prednika, ne pa župnika Kaplana z Medgorjev, kateri je oskrboval našo faro nekaj mesecev in nas nadlegoval z agitiranjem za občinske volitve v Radiašah. Gosp. Kaplan, če že ne morete mirovati v Medgorjah, pustite nas pri miru, saj smo tako vsi nemčurji in liberalci. Se razumemo?

Novice.

Tretji shod naše stranke. Preteklo nedeljo se je vršil v kazinski dvorani v Mariboru javni shod naše stranke. Obiskan je bil dobro, kajti dvorana je bila zasedena. Udeležili so se shoda zaupniki iz Maribora in mariborske okolice, iz sv. Ožbalda, Pesnice, sv. Lovčena, sv. Kungunde, Vičanice, Sv. Jurija, št. Ilja, Oplotnice, Konjice, iz zg. radgonskega okraja itd. Predsedoval je shodu ptujski župan g. Jos. Ornig. V enournem govoru razjasnil je naš urednik Karl Linhart nalogo in pomen naprednega gibanja. Razložil je razvitek političnih strank na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem, pojasnil današnje stanje teh političnih strank in popisal program naše „Napredne zveze“. Živahno odobravanje je sledilo predavanju. Govorili so še razni govrniki. Naposled je predlagal gospodar Girstmayer dvoje predlogov: 1. Shod se izjavi solidarnim s sklepi strankarskega zbora v Ptuj. — 2. Shod sklepa, postaviti kandidat „Štajerčeve“ stranke v vseh volilnih okrajih ter pripuščaa izbero kandidatov strankinemu vodstvo. — Oba predloga sta se ednoglasno sprejela. Zbor je imenoval potem celo vrsto farnih zaupnikov. Za okrajnega zaupnika za mariborski okraj je bil izvoljen g. Girstmayer. Skoraj vsi navzoči so pristopili z 1 ali več deleži našemu „tiskovnemu društvu“. Tako je končal ta shod zopet s polnim uspehom. Navdušenje je bilo veliko in plodovi našega dela se bodo kmalu pokazali. Naprejl!

Klerikalci in kmetje. Zavedni koroški kmet nam piše z ozirom na prihodnje državnozboreske volitve: V kratkem se bodo spet vršile volitve za državni zbor. Politikujoči farji in kaplančki in njih pristaše že agitirajo strastno. Vedno zagotavljaajo da so najboljši prijatelji kmeta, da delujejo le v njegov prid itd. To je pa velika laž. — Klerikalci se kmeta le držijo, kadar zasledujejo sebične namene. Vedno govorijo, kako

delujejo za kmete, kako dobro se bode kmetom godilo, ako volijo moše, katere jim oni priporočajo — v resnici pa kmete le izkoriščajo in jih hočejo zopet v sužnost spraviti. Klerikalci so največji sovražniki malega posestva. To se prav jasno izvidi iz nekega članka v časopisu „Vaterland“, ki izhaja na Dunaju in je najmenitnejše klerikalno glasilo na Avstrijskem; ta list le škofji, prelati in višji žlahtniki podporirajo. Ta list je pisal v številki 28. izdani dne 24. januarja leta 1898 sledeče:

»Posamezna kmečka mala posestva nimajo za državo velike vrednosti. Po našem mnenju je za državo najkoristnejše, če se prav mnogo kmetij v eni roki združi kakor je n. pr. na Angleskem kjer je vsa dežela last žlahtnikov in kapitalistov, kmet pa je najemnik. Tudi je najbolje, če država ne zadržuje propad kmečkih posestev, ampak ga pospešuje s primernimi sredstvi. Ker kmet velikokrat ne more izhajati, se bode tim lažje odločil prodati svoje posestvo p o nizki ceni. Svoj kruh pa si potem lahko na kak drug način prisluži. Mala posestva se imajo torej združevati v veleposestva. Če se je to zgodilo, se ima tudi pri nas upeljati tisti način obdelovanja polja (rabota in desetina) po najemnikih, kakor ga imajo na Angleskem, Italijanskem in na Ogerskem.«

Tako je pisal list pod vplivom jezuitov in plemenitažov, list ki uživa med klerikalci največ ugleda. Iz tega jasno razvidimo, da je želja klerikalcev, da se te kmetije združijo v rokah bogatih knezov, grofov, prelatov ali samostanov! Kaj mislite, kmetje, ali je ta stranka pripravljena kmete zagovarjati in zastopati? Če pride kmet, ki si mora prislužiti svoj kruh v potu svojega obraza, po trdem delu v kako nesrečo, tako da mu preti nevarnost, izgubiti svoje imetje, svoj ljubljeni dom, mu klerikalec ne bode pomagal, če ne vidi osebnega korist, ker njegova stranka želi propad kmetkega stanu. Klerikalni poslanci so bili vselej za družitev kmečkih posestev v velike skupine in so v državnem zboru vedno zoper kmetom ugodne postavbe glasovali, to bodemo prihodnjic iz državnozboreskih štenografičnih dopisnikov dokazali. Kmetje, ako hočete izgubiti svoj dom, svojo prostost, ako hočete zopet postati tlačeni in dajati desetino in rabotovati kakor pred letom 1848, ako nimate skrbi in ljubezni do svojih otrok, katerim imate zagotoviti srečno bodočnost, ako hočete postati hlapci ali najemniki (štantmani) tam, kjer ste zdaj gospodarji, tedaj idite tja in volite od farjev postavljene klerikalne pristaše. Se vol bi si gotovo ne izvolil svojega mesarja!

Iz Spodnje-Štajerskega.

Klerikalni kandidatje se pričenjajo pojavljati. Doslej kandidirata „aufpuc-kmet“ Rošker za volilni okraj Maribor (levi breg), Sv. Lenart, Gor. Radgona in Ljutomer, — orehovski župan Francelj Pišek pa za okraj Maribor (desno obrežje), Slov. Bistrica in Konjice. Ni še natanko znano, kje bodo kandidirali kaplan Korošec, profesor Robič, hofrat Ploj in drugi gospodje, ki se imenujejo „klerikalni kmetje“. Stvar je za nas čisto jasna. Klerikalni kandidatje so kakor leseni bajaci, katere ima kaplanec Korošec na vrvi. Kamor potegne Korošec vrvi, tja se obrnejo ti gospodje. In kakor doma, tako bodo tudi v državnem zboru le mameluki kaplanskega politika, bodo tudina Dunaju plesali po piščalki tega škofu in papežu nepokornega, v strupenem hujskanju zaslepljenega duhovnika... Sicer pa še ni 14. majnika! Tudi mi smo še tukaj in tudi mi hočemo izpregovoriti pošteno besedo. Ali mislite, da ne vemo, kaj je vaša slavna „kmetška zveza“? Ali mislite, da se bodo ovce kar same k mesarju podale? Ljudstvo ni več tisto pohlevno, z vsem zadovoljno ljudstvo, kakor popreje. In zdi se nam, da bodo politični bajaci Rošker in Pišek in vsi nasledniki kmalu uvideli, da je ljudstvo več kakor komanda politikujočih farjev!

Brežiški dr. Benkovič tožari. Načelnik prvaškega generalštaba v Rrežicah, vsemočelni in vsevedoči nadklerikalec dr. Benkovič, je čutil potrebo, da se pred sodnijo — blamira. In storil je to, tako temeljito in lepo, da se mu mora pač celi svet smejati. Do kostij se je osmešil velenčeni ta gospod in Bog ga naj živi še 100 let, da bi nas v dolgočasnem življenju še opetovano s svojo nedoseženo modrostjo raz-